

چرا روسیه حکومت طالبان را به رسمیت شناخت؟

روسیه رسماً امارت اسلامی افغانستان را به رسمیت شناخت، چنان‌که خبرگزاری تاس به نقل از وزارت امور خارجه روسیه گزارش داد. به گزارش این خبرگزاری، پرچم افغانستان که طالبان آن را پذیرفته‌اند، بر فراز سفارت در مسکو برافراشته شد. به گفته سفیر روسیه در کابل، دیمیتری جیرنوف، ولادیمیر پوتین این تصمیم به رسمیت شناختن را بر اساس پیشنهاد سرگئی لاوروف، وزیر خارجه روسیه، اتخاذ کرد. به گفته این دیپلمات، این تصمیم «نشان‌دهنده تمایل صادقانه روسیه به ایجاد شراکت کامل با افغانستان است».

همان‌طور که خبرگزاری رویترز اشاره کرده، روسیه نخستین کشور جهان است که رسماً حاکمیت طالبان را پس از آنکه این جنبش از سال ۲۰۲۱ بر افغانستان مسلط شد، به رسمیت می‌شناسد.

اهداف این به رسمیت شناختن رسمی چیست؟ و تأثیر آن بر کشورهای آسیای مرکزی و به‌ویژه ازبکستان چه خواهد بود؟

روسیه برای حفاظت از مرزهای غربی خود به اوکراین حمله کرد، اما از آن زمان تمرکز بر مرزهای دیگرش کاهش یافته است. در نتیجه این وضعیت، قدرت‌های ژئوپلیتیک دیگر شروع به دور کردن نفوذ روسیه از مناطقی کرده‌اند که در گذشته در دایره نفوذ آن بودند، بلکه حتی جایگاه هژمونی را نیز در آن مناطق تصاحب کرده‌اند. نقش چین، آمریکا، همچنین اتحادیه اروپا و بریتانیا در این فرآیند افزایش یافته است. در نتیجه، روسیه نفوذ سنتی خود را در قفقاز و آسیای مرکزی از دست داده است؛ و این را می‌توان در آذربایجان، گرجستان، ارمنستان، ازبکستان و قزاقستان مشاهده کرد. افزون بر این، جنگ‌های موقتی میان پاکستان، هند، ایران و رژیم یهود که آمریکا طی دو ماه اخیر آن‌ها را شعله‌ور ساخته و افزایش احساسات جهادی که عمدتاً ناشی از فضای عمومی به وجود آمده در امت اسلامی بر اثر آشوب‌های ایجادشده به وسیله جنگ یهود علیه نوار غزه است، همه این‌ها روسیه را وادار کرده تا تمرکز بیشتری بر امنیت مرزهای جنوبی و شرقی خود داشته باشد. همچنین، تشدید رقابت بر سر مسیرهای تجارت جهانی و دسترسی به منابع معدنی در سایه‌ی اختلافات بین‌المللی ناشی از سیاست‌های دیوانه‌وار ترامپ، روسیه را مجبور به جستجوی مسیرهای جایگزین می‌کند.

شرایط و اوضاع ذکرشده در بالا، روسیه را واداشته تا نخستین کشوری باشد که رسماً حکومت طالبان را به رسمیت می‌شناسد تا اهداف ژئوپلیتیک خود را محقق سازد. این مسئله را می‌توان به شرح زیر توضیح داد:

1- تأمین امنیت مرزهای جنوبی: مسئولان در اظهارات خود اهدافشان را آشکار کردند:

ماریا زاخارووا، سخنگوی رسمی وزارت امور خارجه روسیه، گفت: «ما پیش‌تر تأکید کردیم که روسیه، همچون سایر کشورهای پیشرو جهان، قصد دارد همکاری عملی با کابل را در موضوعات مورد علاقه مشترک، از جمله مأموریت مبارزه با تروریسم و قاچاق مواد مخدر که از سرزمین افغانستان گسترش می‌یابد، توسعه دهد. باید صراحتاً گفت که انجام این کار بدون خلع طالبان از عنوان سازمان تروریستی ممکن نیست».

سرگئی لاوروف، وزیر امور خارجه روسیه، گفت: «ما به تعامل با جنبش طالبان ادامه خواهیم داد، چراکه این گروه قدرت واقعی افغانستان را نمایندگی می‌کند و مهم است که تلاش‌های عملی آنان در مبارزه با قاچاق مواد مخدر و تروریسم را در نظر بگیریم».

زامیر کابولوف، نماینده ویژه روسیه در افغانستان، گفت: «ما ناچاریم گفت‌وگو با طالبان را ادامه دهیم. این گروه، تنها قدرتی است که در حال حاضر کنترل اوضاع افغانستان را در دست دارد. همکاری با آنان، به‌ویژه در مبارزه با گروه‌های تروریستی همچون داعش، اهمیت ویژه‌ای دارد».

2- توسعه مسیر ترانزیت جنوبی:

ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهور فدراسیون روسیه، گفت: «موقعیت جغرافیایی افغانستان برای تجارت و حمل‌ونقل منطقه‌ای اهمیت زیادی دارد. ما علاقه‌مندیم که افغانستان به پلی مطمئن میان آسیای مرکزی و جنوبی تبدیل شود. این امر منافع اقتصادی نه‌تنها برای خود این کشور، بلکه برای کل منطقه به همراه خواهد داشت».

سرگئی لاوروف، وزیر امور خارجه روسیه، گفت: «ما علاقمند به ادغام افغانستان در زیرساخت‌های منطقه‌ای حمل‌ونقل و خدمات لجستیکی هستیم. این کار به افزایش ظرفیت کریدور شمال جنوب منجر می‌شود و فرصت‌های جدیدی برای تمامی ذینفعان خلق خواهد کرد».

زامیر کابولوف، نماینده ویژه روسیه در افغانستان، گفت: «افغانستان دارای ظرفیت عظیمی در حوزه حمل‌ونقل است. اگر اوضاع کشور تثبیت شود، می‌تواند به یک مرکز مهم حمل‌ونقل ترانزیتی تبدیل شود که آسیای مرکزی را به جنوب آسیا متصل می‌کند. ما آماده‌ایم در این راستا همکاری کنیم، از جمله در توسعه راه‌آهن و جاده‌ها».

با توجه به تحریم‌های غربی علیه روسیه و در شرایطی که روابط با آذربایجان سرد شده و تنش‌های نظامی در خاورمیانه از جمله ایران وجود دارد، امنیت مسیرهای عبوری از قفقاز جنوبی و ایران همچنان مورد تردید است. در چنین شرایطی، مسیرهای ترانزیتی جنوبی از طریق افغانستان برای مسکو اهمیت پیدا می‌کند. اگر روسیه بتواند از افغانستان عبور کند، قادر خواهد بود سیاست امنیتی و سیاست حمل‌ونقل خود را در آسیای مرکزی تا حدی در محدوده نفوذ خود حفظ کند. این موضوع به نوبه خود به روسیه اجازه می‌دهد نفوذ استعماری خود را در منطقه باز یابد و در کنار آن توازن قوا با غرب را محقق سازد.

در سال ۲۰۲۳، سرگئی لاوروف، وزیر امور خارجه روسیه، گفت: «مسیرهای حمل‌ونقل از طریق افغانستان نه فقط از دیدگاه اقتصادی، بلکه از منظر امنیتی نیز اهمیت دارند. این منطقه برای آسیای مرکزی و روسیه، منطقه‌ای راهبردی است» (تاس ۲۰۲۳، اجلاس تاشکند).

خلاصه کلام آنکه روسیه نخستین کشوری بود که در جهان طالبان را به عنوان قدرت رسمی در افغانستان به رسمیت شناخت تا از مرزهای جنوبی خود در برابر تهدیدها حفاظت کند. همچنین در پی آن است که در سایه تشدید نزاع با غرب و محدود شدن راه‌های تجارت و حمل‌ونقل خارجی، به راهی مستقل برای دسترسی به مسیرهای تجارت بین‌المللی دست یابد و نفوذ ژئوپولیتیک از دست‌رفته خود را در جریان جنگ اوکراین بازگرداند و جایگاهش را به عنوان یک بازیگر کلیدی در منطقه تقویت کند. در این زمینه، آسیای مرکزی و به‌طور ویژه ازبکستان به موضوع رقابت میان قدرت‌های ژئوپولیتیک تبدیل می‌شود و سرنوشت ملت‌های این منطقه همانند سوریه که سال‌ها قربانی نزاع بین‌المللی بوده است، به قربانی منافع قدرت‌های استعماری بدل می‌گردد. تنها راه پایان دادن به این وضعیت، اقامه خلافت راشده دوم بر منهج نبوت است که بر اساس اسلام حکومت کند. این موضوع هم از نظر شرعی و هم از نظر واقعیت قطعی است.

«وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ» «و کسانی که کافر شدند، بعضی از آنان یاور برخی دیگرند. اگر چنین نکنید، در زمین فتنه و فساد بزرگی پدید خواهد آمد».

برگرفته از شماره ۵۵۶ جریده الرایه